

Баба Дамяна разказва

Продължение от 1 стр.

Хората започнаха да се стягат. Направиха си огради. Поправиха изгорелите къщи. Взеха да строят нови. Дядо Дамян Тотев направи къща с дюкян, отпред с пюшкюн. Тази къща е основно ремонтирана и в нея сега живее Станчо Ганчев. Тя е срещу училището. В дюкяна дядо Дамян продаваше всичко: ракия, вино, гас, сол, захар... че и месо. На пюшкюна отвън в неделни и други празнични дни разполагаше манифактурна сергия дядо Хинко от Севлиево. Той продаваше всякакви памучни платове — басми и халаджи, памуклии и антерии, фишанчета за деца, забрадки, конци, преди, копчета, игли и много други.

Даваше и на вересия, ама с лихва или пък за храна и тогава ни излизаше много по-скъпо. По-сиромасите хора дълго се изплащаха на дядо Хинко и много трудно им беше, ама нямаше други колай.

За четири-пет години селото се зае само от българи, надошли от околните села Кая-баш, Армените, Драгиевци, Драгановци, Новаксовци, Стоевци, та и от Калпазани-

те, от гдето дошел дядо Йонко със синовете си.

Лошото беше, че тогава нямаше лекари и при тежко заболяване хората умираха.

Бабуваше ни баба Цвятковица Бялата — бабата на Цоньо Тодоров, баба Петковица Драгиевата, череше стомах. Дядо Станчо Димитров вадеше зъби с дълги ковашки клещи. Сега е друго. И селянин и гражданин — всеки може да се лекува и при който си иска лекар без да плаща, или ако има нужда, в която и болница да го пратят, пак не му вземат пари. Това е много хубаво. От всичко то ми най-харесва!

Едно време през зимата гледахме само добитък и правихме гости по различни случаи. Най-много гостуване, шетня и тропулак падаше около сватбите. Като ги започнехме от четвъртък, че свършвахме чак във вторник. В четвъртък правехме годеща, а в петък засевки — запевки, месване хлябовете, в събота делехме дрехите за булката, в неделя сватбата и най-голямата веселба с народна трапеза, в понеделник доложак — гости у родителите на булката, след което

се връщаме пак у младоженците и във вторник рано зоранта младата булка ходи за вода и маха булото си. Тези и други празници караха хората да се събират наедно да се повеселят, да си поговорят за разни неща, някои да си попеят и поиграят, други пък да се разтушат за нещо и така дните през зимата минаваха по-бързо. Така беше, защото ние работехме по къра с добитък, а не с машини като сега, и добитък не можеше да стои много на студа. Нашата полска работа тогава беше с простото рало и с мотиката и никък не спореше, а много ни изморяваше. Толкова много, че едвам дочакахме зимата да поотдъхнем. Пък зимата ни трябваше и за друго — да понапредем, да изтъчем, да ушим дрехи за себе си и за децата. На мъжете им шиеха шивачите — абаджии Вълчо Вълчев, Станчо Новаков, Симеон Христов, Ив. Приводанов и други по-стари. Зимно време идеха откъдени (от Казанлъшко). Те бяха още по-големи майстори и правеха повечето дрехи на по-богатите за премяна в празнични дни. Шиеха дълги шуби и ги подшиваха с ат-

нешки кожи. Тези шивачи хубаво по-хубаво, да ги наспяха и се храняха в тази гостим и добре да ги настаним, та да не се посраим.

Интересни бяха уредбите на едновременните къщи и гостоприемството в тях. Нашата къща е на два етажа, долният разделен на две части: едната — обор за добитъка, а другата — зимник. Горният етаж е разделен на четири части — широк чардак, към който се излиза по дървена стълба, одая, в която стояха раклите с всичките ни дрехи, а освен това там слагахме и други неща, които трябва да са на по-сухо място, като сушени сливи, круши, ябълки, дренки, пестил, мажун, сирене, катък, масло, мед, восък и други.

Най-голямата част от етаж заемаше собата. Вечер в нея постилахме две рогозки и върху тях — козеци, след което налягвахме да спим един до друг седем деца — три сестри и четири братя и до нас родителите ни. Креват никой нямаше по онова време в селото.

В тази стая прекарвахме зимните дни; в нея правехме често седянки и тлаки. В нея посрещяхме и настанявахме за нощуване гости от други села и от града.

Ние отдалеч се стягахме да посрещнем гостите от

хубаво по-хубаво, да ги наспяха и добре да ги настаним, та да не се посраим. Мама още в петък изчистваше къщата и двора навред. Срещу събота замесваше хубав квасник хляб и рано заранта го изпичаше на два пъти в пещта на двора. Баща ми пък приготвяше ракия, вино, грозде, орехи, ябълки и мед. Като пристигнеха гостите, мама започваше точенето на баница, за да е топла за вечерята. На вечерята насядвахме всички на софрата.

На заранта — децата още спяха, когато гостите заминаваха на лов. Залавяхме се отново за шетня. След обед, към свечеряване или малко порано, гостите и баща ми се завръщаха с по няколко убити заека, а често и с лисици. Следваше пак вечеря. В понеделник заранта изпращахме гостите с по-голямата част от лова и с подаръци от нашия дом. Като отидехме в града нашите познати също така ни посрещаха и гощаваха.

Мене ми се иска хората да си останат все така гостоприемни и близки, както беше по-рано. Това ги прави по-познати и по-задружни и тогава те си помагат по-много един на друг, а това прави живота по-лек и по-хубав!

Залисан Ил. Новиков